Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

THE ... OF THE

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXI. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 20, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 27. septembra (Sept. 27), 1928. Subscription $6.00 Yearly STEV.—NUMBER 227

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Trust elektrike se zvija pod bičem preiskave

Občutiti je pričel obračanje javnega mnenja proti njemu.

Washington, D. C.—Elektrarnarski trust, ki ga preiskuje zvezna obrtna komisija, se je končno pričel zvijati in umikati. Nastavil je novega odvetnika in ga porinil v prvo črto v osebi Bernard F. Weadocka, ki je takoj prišel v konflikt s komisarjem McCullochom, ki predseduje preiskavi. V konfliktu je odvetnik dobil, kar je iskal. Weadock je trdil v obrambo trusta, da je preiskava dozdaj postavila vplivne inštitucije, učitelje in vzgojitelje v slabo luč zaradi poročil v časnikih. Zahteval je, da se elektrarnarskim kompanijam dovoli predložiti poročilo o njihovem delu, tako kot same smatrajo, da je prav in po njih volji. Priporočal je, da se propaganda, ki se je vtihotapila v knjige za javni poduk, tiska v spisanem poročilu, tako da lahko vsak čita besedilo skupaj z izpovedjo prič.

Bilo je že znano, da je elektrarnarski trust pričel občutiti, da mu je javno mnenje nasprotno, ker se je razkrila obširna zarota za vplivanje na mnenje otrok in odraščenih. McCulloch je izjavil, da se strinja, da naj se določi dan za zaslišanje elektrarnarskih magnatov in njih prijateljev, toda temu je razumljivo dodal, da se datum za zaslišanje ne bo določil takoj, ker je prepričan, da se vladna preiskava trustovske popagande že bliža h koncu in je dovršena.

Ko je Weadock priporočal, da se natisnejo v poročilu tudi propagandistični letaki elektrarnarskega trusta je pričel z dolgim argumentiranjem o strašni in težki butari, ki jo je preiskava naložila elektrarnarskim kompanijam. Dejal je, da je bilo v Washington poslano na tone materijala, izmed katerega je bilo izbranih samo 3,000 časnikov kot ekshibit.

McCulloch je njegove besedičenje kmalu ustavil in izrekel, da ni dobrega vzroka za ponatis te propagande. Ako tisk ni hotel tiskati te propagande, je to stvar tista, o kateri on sodi.

Ko je končno McCulloch utihnil Weadocka, ker je ponovno zahteval, da naj vlada razširja propagando trusta, se je zaslišanje nadaljevalo.

Macy B. Darnall, urednik tednika "Florence Herald," ki prinaša uvodnike, ki prihajajo v uredništvo že tiskani, je priznal, da je nasproten, da bi vlada lastovala in vodila kakšen biznis. Že več ko leto dni pošilja na račun Alabama Power kompanije v svet materijal, ki napada vladno lastništvo elektraren pri Muscle Shoalsu in drugje.

Darnall je pričal, da je skušal združiti vse frakcije v pokrajini Muscle Shoalsa, da se porazi Norrisova predloga. Darnallova izpoved pokazuje, kako so bili večalimanj odvisni podporniki elektrarnarskega trusta vedno na delu, da pokazijo predloge, ki so bile škodljive trustu, a koristne za ljudstvo.

Komisar McCulloch je v pravem, ako je menil, da se preiskava še ne bliža h koncu in da še ne bo zaključena. Izpovedi prič dajo povod, da se povabijo pred komisijo vedno nove priče, da se zaslišijo.

23 policajev aretiranih v Philadelphiji.

Philadelphia, Pa. — Na temelju preiskave, ki jo vodi veleporota, o velikem škandalu butlegarske korupcije, je bilo 25. t. m. aretiranih nadaljnih 23 policajev, ki so obtoženi, da so prejemali podkupnino od žganjekuhov. Podkupnina je znašala od $75 do $300 tedensko vsakemu policaju.

Nepostavne oblasine metode proti stavkarjem

Te metode podaja v luči razumne kritike mesečna revija "Monthly Labor Review."

Washington, D. C.—Mesečna revija "Monthly Labor Review," ki jo izdaja zvezni biroj za delavsko štatistiko, prinaša daljši članek, v katerem so navedeni sodnijski odloki iz New Jerseyja in Colorada. Ti sodnijski odloki se nanašajo na nepostavne metode, ki so se jih posluževale oblasti, da zlomijo stavko. Prizadete stavke so stavka svilnih delavcev v Passaicu, stavka rudarjev v Coloradu, ki so jo vodili člani organizacije I.W.W., in še druge stavke.

V New Jerseyju so bili aretirani John Butterworth in drugi; obtoženi in obsojeni so bili na obtožbo, da so obdržavali nepostaven shod, ko so korakali v Mestno hišo, da protestirajo proti policijskemu poveljniku, ki je ukazal zapreti njih dvórano. Apelno sodišče, na katerega je bil vložen priziv, je odločilo, da ni najmanjšega dokaza, da je bil ta pohod delavcev nepostaven.

V Coloradu se je zgodilo, da je državna policija aretirala voditelje stavkarjev dveh okrajev, jih vrgla v ječo že po tem, ko je streljala na stavkarje, ne da bi bilo proglašeno obsedno stanje od strani governerja. Zvezno distriktno sodišče je odredilo, da se izpuste na svobodo vsi, ki so bili aretirani. V svojem odloku je zvezno sodišče kritiziralo governerja "Billy" Adamsa zaradi kršenja postav.

AMERIKA POSLALA PROTESTNO NOTO V LONDON IN PARIZ.

Washington, D. C. — Vlada je v torek poslala Angliji in Franciji protestno noto proti tajnemu mornaričnemu paktu omenjenih dveh dežel. Besedilo note bo objavljeno čim pride v roke zunanjih ministrstev v Londonu in Parizu.

Septemberski sneg v Chicagu.

Chicago. — Vreme tega tedna je že posekalo vse zabeležene rekorde. V torek je močno snežilo kakih pet minut, toda sneg je bil le v zraku. To je prvi slučaj snega v septembru v Chicagu, odkar pomni tukajšnji vremenski biro. Zadnji rekord je bil 9. oktobra 1906. Navadno pride prvi sneg okrog 1. novembra. Temperatura je skakala med 38 in 50. Močna slana tri jutra zaporedoma je naredila veliko škode na vrtovih zelenjave in farmah. — Medtem poročajo o debelem snegu po vseh severozapadnih državah in padcu temperature na 18 v Severni Dakoti in 10 nad ničlo v Kanadi.

Tatovi otrok obtoženi.

Chicago. — Veleporota je v torek obtožila tri Italijane, člane Mafije, ki kradejo otroke proti odkupnini in drugače izsiljujejo denar. Obtoženi so: Angelo Petitti, Salvatore Mastroianni in Pasquale Capotosto. Prva dva sta obtožena v zvezi z ugrabljenjem 10-letnega Billy Rainerija. Dotične farmarske hiše v čikaški okolici, v kateri so tatovi držali dečka v ujetništvu, še danes niso našli.

Letalec se ubil.

San Diego, Cal. — W. L. Cornellius, vojaški letalec, se je v torek ubil, ko je v zraku kolidiral z drugim letalom, katerega je pilotiral Roger Williams. Williams se je rešil s skokom s parašutom.

Stara garda odobrila kandidaturo Howella

Najbrž tudi starokopitneži občutijo, da prihajajo novi časi.

Washington, D. C.—Senator Jesse Metcalf iz Rhode Islanda, predsednik senatnega kampanjskega odbora republikanske stranke, je izdal formalno odobrenje kandidature senatorja R. B. Howella, naprednega republikanca iz Nebraske. Howell je bil nominiran senatorskim kandidatom že pred nekaj meseci. Poznan je kot hud sovražnik in opozicijonalec stare garde v republikanski stranki. Senator Metcalf zdaj pravi, da je senator Howell postal goreč bojevnik za interese volilcev svoje države v zveznem senatu, kar je pokazal zadnjih osem let. Njegova ponovna izvolitev je potrebna v interesu industrije in poljedelstva v državi, v kateri je bil rojen.

Howell vodi kampanjo glede javnega lastništva elektraren, da naj bodo elektrarne lastnina ameriškega ljudstva, ki jih naj obratuje vlada v njegovem interesu. To je teorija, s katero je stara garda republikanske stranke v prepiru.

Časi se pač izpreminjajo in ljudje v njih.

Producenti mleka pred mlekarskim trustom

Velike agencije v velemestih se združujejo v par velikih korporacijah.

Washington, D. C. — Velike agencije za distribucijo mleka v velemestih se združujejo v par velikih korporacijah. Te bodo zahtevale od farmarjev, ki se pečajo z mlekarstvom, da prodajajo njim mleko po ceni, ki jim ga bodo korporacije diktirale. Mestne občine so sprejele določbe, ki govore, kakšna mora biti kvaliteta mleka, da se lahko prodaja v mestu in dostavlja konsumentom na dom. Te določbe izrabljajo velekompanije za distribucijo mleka v svojih oglasih, da pritisnejo manjše kompanije, ki nimajo denarja za oglašanje svojih produktov v velikomestnih dnevnikih, ob steno.

S tem vprašanjem se bo pečala Narodna kooperativa mlečnih producentov na svoji konvenciji, ki prične v Memphisu dne 15. oktobra t. l.

Tajnik Holman izjavlja, da bo nevarnost, ki je v mlekarskem trustu, razložil mlekarskim zadružnikom John D. Miler iz Susquehanne, Pa. Ta je predsednik Federacije in na trustovsko nevarnost bo opozoril takoj v svojem otvoritnem govoru.

Druga vprašanja, ki bodo na dnevnem redu, so:

Znižanje cen za mleko v verežnih trgovinah.

Ustanova zadruge za produkcijo sira, sirovega masla in drugih izdelkov iz mleka, ki bo imela svoje podružnice križem Združenih držav.

Predlagana bo tudi narodna tržna zadruga za smetano.

V Federaciji je 44 zadrug, ki štejejo 300,000 članov.

Obsedno stanje v Guatemali.

Guatemala City, 26. sept. — Vlada republike Guatemale (južno od Mehike) je danes razglasila obsedno stanje po vsej deželi za šest mesecev. Vsi javni shodi so prepovedani in časopisje se mora podvreči ostri cenzuri. Odredba je naperjena proti opoziciji vlade.

Nesreča pri delu.

Chicago. — Martin Maček, star 35 let, je dobil v torek težke notranje poškodbe, ko se je pod njim podrl oder, na katerem je stal, ko je delal na popravilih luteranske cerkve na Greenfield in Ridgeland ave.

OBRATOVANJE JAM V ILLINOISU RASTE

Klavzula v pogodbi dovoljuje še znižanje dnevne mezde.—Rudarji se vračajo na delo.

Chicago, Ill.—Premogovne družbe, ki imajo svoj glavni stan v Chicagu, poročajo, da so pričele z delom v več premogovnikih, odkar so rudarji sprejeli pogodbo z referendumom. V nekaterih krajih se rudarji niso hoteli vrniti na delo, akoravno je bila pogodba sprejeta. Rekli so, da ne marajo delati za znižano mezdo. Te poteškoče so zdaj odpravljene, poročajo odborniki unije. Rudarji se vračajo na delo.

Rudarji, ki niso bili zadovoljni z novo pogodbo, naglašajo, da nimajo le ugovora proti znižanju mezde in priganjaškim metodam pri produkciji premoga. Ti rudarji kažejo na klavzulo v pogodbi, ki dovoljuje, da se mezde še znižajo.

Del te klavzule se čita:

"Ako po sodbi komisije (dveh rudarjev in dveh podjetnikov) razmere opravičujejo še nižjo dnevno mezdo, kot one, ki so določene zgoraj, tedaj je komisija pooblaščena, da določi za prizadeto lastnino nižjo dnevno mezdo, ki ostane v veljavi, dokler se ni komisija zedinila na dognanja, nanašajoča se na celo državo."

Podjetniki v Indiani se ne marajo razgovarjati o novi pogodbi. Rudarjem, ki delajo v neorganiziranih premogovnikih države Kentucky, so pa zopet znižali mezdo.

DELAVSKI ORGANIZACIJI NASPROTEN SODNIK ZMAGAL PRI PRIMARNIH VOLITVAH.

Odločil je proti učiteljem v boju zoper pogodbo politega kužka.

Seattle, Wash.—Strokovno organiziranim delavcem se ni posrečilo poraziti sodnika Howard M. Finleyja pri primarnih volitvah. Ta sodnik je poznan, ker je odločil proti učiteljem na javnih šolah v boju proti pogodbi politega kužka.

Delavci so se odločili, da spomladi skušajo pomagati do zmag dvema šolskoodborniškima kandidatoma, ki sta naklonjena strokovno organiziranemu delavstvu.

Še eden žganjar v dosmrtni ječi v Michiganu.

Ionia, Mich. — Alonzo Noyes, 54-letni farmar iz Sebewe, je 25. septembra priznal pred sodiščem, da je prodal 10 galon žganja, nakar ga je sodnik obsodil v dosmrtno ječo. Noyes je bil že prej trikrat kaznovan radi tega pregreška. Po michiganskem zakoniku se vsaka štirikratna zločinska krivda kaznuje z dosmrtnim zaporom. Kršitev prohibicije je v Michiganu zločin druge vrste. To je že drugi slučaj v Michiganu, da je bil kršitelj prohibicije obsojen v dosmrtno ječo.

Razoroževalna farsa ostane.

Ženeva, 26. sept. — Skupščina Lige narodov je včeraj sprejela resolucijo Francije, ki določa, da se mednarodna pripravljalna razorožitvena komisija snide v prihodnjem januarju in nadaljuje svoje delo. Resolucija ne pove nič, kdaj ima biti razorožitvena konferenca. Nemčija in Ogrska nista glasovali. Nemška delegacija je namignila, da Nemčija najbrž izstopi iz razorožitvene komisije, ker je že sita razoroževalnega bluffa.

Policijski načelnik aretiran.

Northfield, Ill. — Tukajšnji policijski načelnik Palmer Giambastian in njegova žena sta bila v torek aretirana radi kršitve prohibicijske postave.

Preganjanje rudarjev v nemški republiki

Nemškim podjetnikom se ni treba hodit v Ameriko učit priganjaštva.

Senfenberg, Nemčija.—Tvrdka Ilse se nima učiti Taylorjevega sistema v Ameriki, da bodo njeni inženirji znali pravilno in po kapitalističnih načinih iztisniti zadnjo kapljo moči iz delavcev. Tvrdka Ilse je največje podjetje za izdelovanje briketov iz premoga. Priganjaške metode, ki jih je uvedla ta tvrdka, so povzročile, da danes opravlja 830 rudarjev tisto delo, ki ga je opravilo 2,300 rudarjev. Velika parna lopata jemlje premog iz zemlje in ga naklada na železniške vozove. Ta lopata nadomestuje 900 rudarjev, neka druga ogromna lopata pa 1,200. Rudarji delajo noč in dan in skozi šest dni v tednu.

Nemški rudarji morajo plačati deset odstotkov od svojega zaslužka kot odškodninski davek, ki se izroča zmagovalcem. Drugih petnajst odstotkov gre v bratovsko skladnico, iz katere rudarji in družine prejemajo zdravniško pomoč, leke in bolniško podporo. Če rudar dela skozi pet in dvajset let, tedaj je opravičen do penzije okoli petnajst dolarjev na mesec.

Rudar zasluži na teden okoli devet dolarjev, ko mu odtegnejo in odbijejo od njegove mezde vse, kar se odtegniti da, tedaj mu ostane še okoli sedem dolarjev.

Rudarji se zdaj pripravljajo za stavko, da se zniža delavni čas. Zdaj delajo po devet ur in pol na dan, zahtevajo pa le osem ur dela na dan. Rudarji postavljajo svoj sedanji položaj v pravo luč z besedami: "Dela je veliko, pa malo denarja." Pritožujejo se tudi zaradi draginje in nizke mezde. Po vojni je tvrdka Ilse uvedla 12-urni delavnik. Rudarji so ga odpravili s stavko. Delavni čas se je znižal na devet ur in pol. Rudarji so se pa odločili, da se mora dnevni delavni čas znižati na osem ur. Zaslužek rudarjev je od 27 do 28 mark na teden. Marka je vredna pet in dvajset centov ameriške veljave. Par čevljev stane dvanajst mark, hleb kruha šestdeset fenigov, govedina marko in 40 fenigov. Cene ne bi bile visoke, ako bi zaslužek bil tak kot v Ameriki. Tako pa rudarji komaj životarijo.

Mrliče sežigaje v Floridi

Mrličev je toliko, da jih ne morejo hitro pokopati.

West Palm Beach, Fla. — Pomožne organizacije, ki nasičujejo lačne žrtve zadnjega orkana v Floridi in po možnosti skrbe za ranjence, so te dni začele sežigati mrliče, ki leže med razvalinami že deset dni. Mrličev je toliko, da je pokopavanje prepočasno; ker je nevarnost okuževanja vedno večja, je prišla odredba, da morajo biti vsi črnokožni mrliči upepeljeni.

Po najnovejšem poročilu je 2300 mrtvih v Floridi in med temi je le 700 belokožnih; vsi drugi so zamorski revежi, ki so delali na plantažah.

Vodstvo Rdečega križa je ponovilo apel za finančne prispevke. Denarna pomoč prihaja nekako počasi. Odbor je prosil za pet milijonov dolarjev kot najnižjo vsoto, dobil pa je do danes komaj dva milijona. Rdeči križ mora skrbeti za 12,200 oseb, ki nimajo drugega kot golo življenje.

V nedeljo spremenimo čas.

Chicago. — V nedeljo 30. septembra ob dveh zjutraj dobimo v Chicagu in okolici nazaj centralni čas. Kazalec na uri je treba pomakniti za eno uro nazaj.

Mehika dobila provizoričnega predsednika

Emilio Portes Gil izvoljen soglasno v kongresu. Novi predsednik bo prihodnjih štirinajst mesecev nadaljeval Callesov program. Je prijatelj delavcev in splošne izobrazbe. Sedanji kabinet ostane.

Mexico City, 26. sept. — Emilio Portes Gil, tajnik notranjih zadev v Callesovem kabinetu, je bil snoči soglasno izvoljen začasnim predsednikom Mehike namesto umorjenega generala Obregona. Kongres je zanj oddal 277 glasov in nihče ni volil proti. Gil nastopi predsedniško službo 1. decembra t. l. in bo v službi do 5. februarja 1930, ko ga nadomesti redni predsednik, ki bo izvoljen tretjo nedeljo v novembru 1929.

Ko je bil naznanjen rezultat glasovanja, je zbornica navdušeno vzklikala Gilu, Callesu in spominu na Obregona.

Gil bo eden redkih predsednikov Mehike, ki so bili izključno civilisti in niso nikdar bili v vojaški službi. V tem oziru je izvolitev Gila tziumf Callesove želje, ki je priporočal kongresu, naj izvoli civilista. Gil, ki je nastopil službo tajnika notranjih zadev pred nekaj meseci, je bil prej governer države Tamaulipas, kjer je uvedel delno prohibicijo, zatri vse igralnice za denar in ustanovil prvo javno industrijsko šolo v Mehiki. V zunanji politiki je Gil znan pristaš sprave z Združenimi državami.

Gil je takoj po svoji izvolitvi očrtal glavne točke svojega programa. V glavnem bo nadaljeval Callesove smernice. Ustava mora biti strogo izvajana, kar znači, da ne bo nobenega popustljivega kompromisa s katoliško hierarhijo. V zadevi industrij in farmarstva kakor tudi v zadevi splošne prosvete bo sledil Obregonu in Callesu z obsežnim programom irigacije, razvoja naturnih bogastev in graditve javnih elementarnih šol po deželi. Indijanske rodove, ki tvore polovico prebivalstva, bo skušal tako pomešati, da ne bodo zaostajali kot celote ali otoki zase.

Gil želi, da člani Callesovega kabineta ostanejo v službi pod njegovim predsedništvom. Čeprav delavske unije ne bodo imele predstavnika v vladi, bo Gil pomagal delavskim organizacijam z isto prijateljsko roko kakor je to delal Calles, ker se zaveda, da je delavski razred dragocen del prebivalstva in da potrebuje višjo stopnjo izobrazbe.

Gil ima tudi to čast, da je najmlajši mehiški predsednik. Star je 37 let. Po poklicu je odvetnik. Rojen je bil v Sonori in tam je tudi začel svojo politično karijero. Štirikrat je bil zaporedoma izvoljen v domačo zbornico. Leta 1919, ko je bila civilna vojna pred pristaši Obregona in pokojnega Carranze, je bil Gil politično preganjan in dva meseca je prebil v ječi.

Gil je osvojil Callesov načrt revolucijonarne enotnosti in enotne revolucijonarne stranke, ki bo zastopala ljudstvo, ne pa vojaških voditeljev kot je bilo v preteklosti.

Švedski princ kaznovan.

Stockholm, 26. sept. — V demokratični Švedski se je zgodilo nekaj nečuvenega. Princ Bertil, vnuk švedskega kralja, je bil včeraj obsojen na $500 globe, ker je vozil avtomobil brez licence. Njegov oče, švedski kronprinc, je pohvalil sodnika, rekoč, da njegov sin ni nič več kot so drugi pred zakonom. Pa da se svet ne giblje!

Lepe volitve v Nikaragvi!

Ameriški nadzornik volilne mašine odredil, da se vsakemu volilcu pritisne kemični pečat na roko. Registracija "mrtvaško mirna."

Managua, Nikaragva, 26. sept. — Svobodni volilci republike Nikaragve bodo na volilni dan v prihodnjem novembru, ko oddajo glasove za novega predsednika, zaznamovani kakor svetopisemski Kajn. Razlika je le, da ne bodo zaznamovani na čelu, temveč na roki, in sicer z neko kemično snovjo, ki še ni znana.

Tako je odredil narodni volilni odbor, kateremu načeluje ameriški general Frank L. McCoy, ki nadzoruje "volitve" v Nikaragvi. General je pojasnil, da kemično znamenje na roki volilca, ki ga dobi, ko odda svoj glas, zajamči poštene volitve in prepreči ponovno glasovanje. Vsak volilec, ki pride na volišče, bo moral pokazati roko, če že ima "znamko". Ako jo ima, ga bodo takoj zaprli kot sleparja. McCoy tolaži ogorčene Nikaragvičane, da "znamka" ne pokvari kože, ker izgine v par dneh po — volitvah.

Zadnje dni je bila registracija volilcev. Volilni odbor poroča, da je bila registracija vzorno mirna. Nihče ni nagajal...

Amerikanizacija Nikaragve je v polnem razmahu. Največji dnevnik v Managui je začel izdajati angleško prilogo in odprte so bile večerne angleške šole.

Hoover molči na Smithove pozivanje

Drugi odgovarjajo, da kandidat olje stranke ignorira olje, vero in šnops.

Washington, D. C. — Napad demokratskega kandidata Smitha na Hooverjev molk glede teapotdomske petrolejske korupcije je zadel ob nadaljni molk. Hoover še vedno molči, oglasili so se pa drugi.

Voditelji republikanske volilne kampanje odgovarjajo Smithu indirektno, da Hoover je "prevelik gentleman", da bi se ponižal doli do mlake in debatiral o "blatnih zadevah" petroleja, vere ali pijače! — Dalje pravijo, da je republikanska stranka "že oprala oljni madež" s tem, da je njena administracija razveljavila sleparske oljne pogodbe in nastopila sodnijsko proti krivcem. Če je sodišče oprostilo zapletene osebe, ni to stvar stranke. Medtem pa Hooverjevi kampanjski trobentači nadalje brenkajo melodijo o "prosperiteti".

Aimee naletela na hudiča v Londonu.

London, 26. sept. — Aimee Semple McPherson, ameriška misijonarka in "četveroglata evangelistinja", ki je prišla v London z napovedjo, da "izžene hudiča iz Londona," je včeraj naletela na pravega vraga. Pastor E. W. Petach je mobiliziral proti njej celo armado pridigarjev in vernikov ter naznanil, da je Aimee navadna sleparka — in če je treba izgnati kakega hudiča iz Londona, mora ona prva bežati nazaj v Ameriko.

Baron, na poletu v Ameriko, dospel v Indijo.

Berlin, 26. sept. — Baron Huenefeld, ki je z dvema tovarišema na poletu v San Francisco od azijatske strani, je včeraj prispel v Karači, Indija.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Volume XXVI — 128

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PROSPERITETA, KJE SI?

Policijske postaje kot posredovalnice za delo.

Medtem ko Herbert Hoover, predsedniški kandidat republikanske stranke, poje pesmico o republikanski prosperiteti, češ, da je to edina stranka, ko je dela in kruha za vse, kadar je na krmilu pa goli fakti govore nasprotno. Mestna občina St. Louis se trudi pošteno, da reši človeške podrtine, ki so ostale iz strojne produkcije ob času režima republikanske stranke. Mrzla zima je pričela trkati na vrata. Prvi sunki hladne burje so pokazali, da so dobrotvorne agencije oblegane od trum siromakov, kar govori, da siromaki še od daleč niso videli prosperitete, ko je šla mimo njih in se je ustavila v hišah bankirjev, finančnih knezov, veletrgovcev in veleindustrijalcev.

Privatne posredovalnice so oblegane s prosilci za delo. Ti imajo še nekaj centov, da jih nesejo posredovalcu za delo. Današnja človeška družba je pač tako fino urejena, ako brezposelni delavec išče delo, mora imeti nekaj cvenka v žepu. Delavec brez denarja v žepu ne more vprašati za delo pri posredovalcu za delo.

Da se temu odpomore, je bilo štirinajst policijskih postaj izpremenjenih v brezplačne posredovalnice za delo. Vsak distriktni kapitan da navodila svojemu moštvu, da obišče podjetnike v njegovem distriktu in ti poročajo njemu, ako potrebujejo kaj delavcev. Brezposelni delavci se morajo registrirati. Prva dva dni se je registriralo 579 brezposelnih siromakov. To je izredno veliko število, kajti brezposelni delavci neradi hodijo naznanjat na policijo, da so brez dela. In koliko jih je dobilo delo? **Samo trideset!**

In kaj počno ostali brezposelni delavci? Kako se naj prehranijo in oblačijo? Kako se naj pripravijo za zimo? Izgleda ni, da se ekonomske razmere za delavce izpremene v dobi toliko opevane republikanske prosperitete. Policija sicer naznanja, da bodo policijske postaje posredovale za delo skozi zimo, ali to je slaba tolažba za brezposelne delavce. Kajti to naznanilo jim le pripoveduje, da mestna občina ne pričakuje, da se ekonomske razmere čez zimo obrnejo na boljše.

Že to pove razumnemu delavcu, da mora biti v deželi za delavno ljudstvo depresija, ako se policijske postaje izpreminjajo v brezplačne posredovalnice za delo. Za vladajoči razred, ki lastuje banke, transportna podjetja, ladje in premogovnike, seveda ni te depresije. Ta razred vživa prosperiteto. A delavci nimajo od tega nič, ako se množe dobički lastnikov strojev, orodja tovaren, rudnikov in raznih drugih podjetij za produkcijo in distribucijo blaga. To pove, da je pričel še neki drug faktor igrati veliko vlogo v produkciji in distribuciji blaga, ako sta produkcija in distribucija veliki in se dobički lastnikov sredstev za produkcijo in distribucijo množe. Ta faktor je seveda stroj. Ako stroj v enem podjetju izpodrine petdeset, v drugem pa sto ali pa še več ali manj delavcev, tedaj je naravna posledica, da se število brezposelnih delavcev množi.

Hoover, predsedniški kandidat republikanske stranke, nabrž sam ne verjame v republikansko prosperiteto, kateri je na shodih zažigal kadilo. V Newarku je v teku svojega kampanjskega govora rekel: "Da ščitimo delavce, da obdržimo zanje prosperiteto, da odpravimo revščino, moramo organizirati naš ekonomski sistem tako, da bo delo za vse, ki žele delati. In delavci kot državljani imajo precejšnji del naloge pri volilni žari glede določitve teh ekonomskih smernic."

Kaj je Hoover povedal s temi besedami? Priznal je, da prosperitete za delavce ni, da je treba preurediti tako ekonomske razmere, da bo za vsakega delo, ki želi delati. Tega pa republikanska stranka nima v svojem programu, ampak temeljito gospodarsko spremembo v svojem programu ima socialistična stranka, tako da bo delo za vsakega, ki želi delati. Precej let se lahko našteje, v katerih je bila depresija v deželi, ko so bili republikanci v sedlu. Nikdar pa še do danes niso pokazali ob času republikanskega režima, da imajo resno voljo preskrbeti vsakemu državljanu delo, ki je brez dela.

Ogromna močvirja še ravnotako čakajo pridnih rok, da jih spremene v cvetoča polja, kot čakajo velike pustinje, ki jih je treba oživeti z umetnim namakanjem, kot so čakala, ko je bila demokratična stranka v sedlu.

Ako je Hoover resno mislil na to, kar je govoril, bi bil to bolj nakratko opravil, ako bi dejal: "Ako hočemo, da bodo vsi zdravi državljani delali, ki imajo voljo delati, tedaj izpremenimo kapitalistični gospodarski sistem v socialističnega." Hoover tega ni rekel. In to zadostuje za razumne delavce.

VESTI IZ NASELBIN

Izredna seja Zadruge.

Johnstown, Pa.—Članom in delničarjem Moxham slovenske zadruge naznanjam, da se vrši izredna seja tega podjetja v nedeljo, dne 30. septembra popoldne na Moxhamu, Pa., v Slovenskem domu.

Na izredni seji bo pojasnjeno glede prodane Zadruge ter vsega, kar je v zvezi s tem podjetjem, da ne bodo člani vpraševali, da ne vedo za koliko je bila Zadruga prodana. Torej člani, ne pozabite na sejo. Ta slama se ne bo mlatila za vsakega posebej. Ako želimo vsi zvedeti dejstva glede tega vprašanja, moramo tudi vsi priti na sejo.

Frank Koreliz, tajnik.

Naznanilo in zahvala.

St. Louis, Mo.—Žalostnim srcem naznanjam sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je moj ljubljeni soprog in oče 8 otrok, najstarejši 22, najmlajši pa 4 leta star, Martin Pucel, dne 22. avgusta preminul. Pogreb se je vršil dne 25. avgusta. Pokojni je bil rojen 15. junija leta 1879 v fari Sv. Trojica, vas Planina, srez Krško na Dolenjskem.

Pokojni je bil član društva Planinski raj št. 107 Slovenske narodne podporne jednote, katerega članstvo se je v obilnem številu udeležilo pogreba. Preminuli je bil dober in zvest član jednote ter ustanovitelj društva Dolenjec št. 67 SNPJ v Huntingtonu, Arkansas.

Najlepša hvala vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku in vsem, ki so darovali vence. Tebi, dragi soprog in oče, želimo, počivaj v miru. Odšel si od nas v prerani dobi. Lahka naj ti bo ameriška zemlja, spomin nate nam ostane v naših srcih za vedno.

Žalujoči ostali: Franca Pucel, soproga in mati; Franca in Annie, hčerki; John, Martin, William, Arvis in Louis, sinovi. Vsi v St. Louisu, Mo., sestra Neža in brat John pa v Huntingtonu Ark. **John Majnerich.**

Zahvala in naznanilo.

Issaquah, Wash. — Naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest da je moj brat Louis Bergan po večletni bolezni rudarske naduhi dne 1. septembra 1928 ob 6:30 zjutraj preminul. Rojen je bil dne 12. januarja 1883 v vasi Stirpnik, fara Selce na Gorenjskem. V Ameriko je prišel pred 17 leti in večinoma delal v rovih, v katerih se je tudi nalezel bolezni, kateri je sedaj podlegel.

Pokojni je bil član društva "Eagles," tukajšnje ameriške organizacije, ki ga je tudi spremila k zadnjemu počitku dne 3 septembra. Bil je neoženjen in zapušča tukaj sestro Nežo, omo ženo Aubel, in brata Johna, katerega naslov pa mi ni znan.

Ob tej priliki se želim zahvaliti vsem Slovencem, ki so se v tako velikem številu udeležili pogreba mojega brata, zlasti pa vsem tistim, ki so darovali vence in cvetlice. Tebi, dragi brat, pa želim, počivaj v miru in lahka naj ti bo ameriška gruda.

Žalujoča ostala:
Neža Aubel, sestra.

Vinska trgatev.

Braddock, Pa. — Slovenci tu le životarimo, delavske razmere so slabe, dela se od 2—3 dni na teden in se ga težko dobi, na društvenem polju le pomalem napredujemo in se kajpada ne moremo prištevati med večje in naprednejše naselbine. To, nakratko je slika naše naselbine.

Dne 28. avgusta smo imeli tu podučno predavanje; predavatelj je bil brat Andrew Kobal, urednik Mladinskega lista, in akoravno šteje naše društvo št. 300 SNPJ nad 200 članov, se je predavanja udeležilo komaj od 40—50 članov in nečlanov. Kaj je vzrok tej naši letargiji, mi ni znano.

Ker je letošnje piknikovanje končano in grozdje lepo dozorева, je Slovensko izobraževalno podporno društvo sklenilo prirediti vinsko trgatev v soboto, dne 28. septembra, v Domu na 9. cesti. V imenu društva vabim vse rojake Jugoslovane, da pridejo na prvo letošnjo jesensko veselico v velikim številu, kajti godba bo izvrstna, tako tudi vsa ostala postrežba, ker veselični odbor je sedaj pridno na delu. Vstopnina za moške 35c, za ženske 15c.

Anton Rednak.

Novo društvo.

Gowanda, N. Y. — Tukaj imamo 2 tovarni, usnjarno in livarno, ki sta še zmeraj dobro obratovali, pa kar naenkrat se je domislil naš gospod R. W. in je odslovil 60 moških in tudi nekaj žensk za nedoločen čas. Ne svetujem nobenemu sem hoditi za delom.

Naznanjam prijateljem, da smo ustanovili novo društvo v Gowandi "Združeni Slovenci" št. 211, ki priredi veselico 29. septembra točno ob 7. zvečer. Vstopnina za moške 50c, žene in dekleta vstopnine proste. Vabimo vse Slovence, Hrvate in Srbe iz bližnje okolice.

Odbor bo skrbel za žejne in lačne.

Na svidenje 29. septembra!
Joseph F. Povhe.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Duluth, Minn. — Naročnik. — Za datum, ki ga želite zvedeti, se obrnite na priseljeniški urad v New Yorku, kjer imajo zabeležene take stvari in vam lahko ustrežejo s tozadevnimi podatki. Naslov: U. S. Immigration Bureau, New York City, N. Y.

Korošćeva policija preganja socialiste

Hišna preiskava pri članih Socijalistične stranke in "Svobode" ter Saveza železničarjev. — Orožniki plenijo "Delavsko politiko", "Volksstimme" in "Delavca". — Hajka na rdečo zastavo.

Senovo, 7. septembra 1928.

Tudi nas Senovčane je dosegel strahopeten rimski pendrek, nočne roke katoliškega Mussolinija. Pretečeno nedeljo, dne 2. septembra, je priredila tukajšnja podružnica "Svobode" na vrhu "Delavskega doma" prvi nastop svojega pevskega zbora "Svobode" in je odnesla veliki moralen uspeh za socialistično gibanje v našem kraju. Razume se, da je na "Delavskem domu" mogočno vihrala rdeča zastava, simbol ljubezni velikega, zatiranega proletarijata! Zelo porazno je vplivala na tukajšnje črnuhe dolga povorka rdečih kolesarjev iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, ki so s svojimi rogi naznanjali, da živimo in da nas je vedno več! — 5. t. m. na vse zgodaj, že ob pol 6. uri zjutraj, pa posetijo tukajšnji možje postave celokupen odbor "Svoboda," s. Baraga, Petrič, Rihtar, Brevec in Mlakar in jim naznanijo v imenu itd., po nalogu sreskega poglavarja v Brežicah, hišno preiskavo. Ob tej priliki sporočamo proletarijatu cele Slovenije, da so naši klerikalci pravcati "janičarji" in ga opozarjamo da se jih čuvajo, kajti oni so bolj žandarski, kot orožniki. Slednji so se obnašali viteško, dočim so klerikalni občinski možje, ki bi imeli zastopati prizadete, pravzaprav igrali "žandarje". Najbolj se je odrezal župan kot bivši poslanec, ki je mislil pri tej priliki na nekdanjo imuniteto in na poslanske dijete. Pri s. tajniku "Svobode" so zaplenili dve brošuri Karla Marksa, II. Teil des ABC, Kommunismus, recitacijski izvleček Tolstoja, namenjen za proslavo in recitacijski izvleček Maksim Gorkija. G. poslanec je bil silno radoveden in ker sam ni vedel, kaj te brošure pomenijo, vpraša našega s. tajnika. S. tajnik: "Izvolite prečitati, da boste vedeli!" To je bil ogenj v strehi! Občinski tajnik protestira: "Jaz sem uradni organ." Kot dobri katoličani smo se spomnili na osmero blagrov. Pri blagajniški knjigi "Svobode" se nikakor ni spoznal in je na vsak način hotel konstatirati, da ima podružnica denar. Pa to mu še ni bilo dosti; popeljal je orožnike v prodajalno konsuma, češ, tu imajo glavni biro. Nemara je mislil na "filijalko Moskve," z zlatimi cekini, ki bi jih gotovo krvavo rabil, odkar ni več poslanskih dijet.

Ubogi sloven. narod, ki so ga vodile in ki ga še vodijo take "reprezentance." Zastonj teror Korošćevega pendreka! Mi socijalisti klonili ne bomo!

Živela "Svoboda"! Živel socijalizem!

Živela proletarska demokracija!

•

Že 2. sept. je prišel komandir orožniške postaje in je zahteval, da umaknemo rdečo zastavo; odgovorilo se mu je, da ne obstoja zakon, ki bi to predpisal. Komandir se je takoj napotil v Brežice od sreskega poglavarja. Kaj se je tam storilo, ne vem, pač pa smo videli, da so ves čas veselice patrulirali okoli "Delavskega doma". Preiskava se je vršila pri sledečih ss.: Baraga, Petrič, Rihter, Brencet, Mlakar; vršiti so jo pa hoteli tudi pri ss. Zupančiču in Radiju, ki sta pa bila točasno na šihtu. S. Baragi so pregledali vse žepe in plenili, odnosno cenzurirali cele dve uri. Pri najdbi Marksa in II. Teil ABC. des Kommunismus so osupnili in pravijo: "Vi ki vedno trdite, da ste socijalist, čemu pa imate to?"

"Čitati brošure, zlasti Marksove, ni prepovedano, kajti v informacijo jih čita tudi dr. Korošec in njegova policija in Vi, g. bivši posl. tudi, če hočete, zaradi tega pa še nisem komunist!" je odgovoril s. Baraga. To leto je sveto leto za mogočne ministre v črnih talarjih. Zavest, da razpolagajo s samo državno oblastjo, jih je zazibala v prijetne sanje o njih vsomogočnosti in jim vzela menda tudi še poslednjo trohico državniške modrosti in pa političnega poštenja — seveda, če so ga sploh kedaj imeli. Ni jim dovolj to, da so do tedaj bili vedno med prvimi izmed tistih, ki so okradli slovenskega delavca in kmeta še za tiste borne pravice, ki se jih je priboril za časa ranjke Avstrije, ni jim dovolj, da so tako temeljito pomagali rušiti naše gospodarstvo, ne, oni hočejo še pokloniti nam "v čast božjo in spas narodov", eno najlepših cvetk iz njih politične bisage — samo sveto inkvizicijo.

"Bog živi," čuvarje naše javne varnosti! Priznati moramo, da se počutimo, kakor v Abrahamovem naročju . . .

Bog živi našega skrbnega in ljubeznivega očeta, g. dr. Korošca!

Saj premetali so nam — to moramo reči — res temeljito vse, karkoli je dišalo po "prevratni" literaturi. Celo našega ubogega Abditusa niso pozabili. "Socijalni problemi", "Poblema malega naroda" itd., vse to je romalo na pregled, da bo blamaža bolj očividna in temeljita.

Ej, ej, saj vemo dobro, komu je "Svoboda" trn v peti! Pa ne samo "Svoboda," tudi "Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije". Kar čez noč je menda tudi on postal strahovita revolucionarna organizacija. Reči moramo, da niti sama Moskva ne bi znala tako na debelo fabricirati komuniste, kot to dela danes po milosti Vukičevića notranji minister dr. Korošec.

V znamenju ljubezni do bližnjega, socijalne pravice in ravnopravnosti nam daje torbo na usta in batine, kmetu boben, klerikalnim trabantom in podrepnikom pa mastne službe in stolčke ministrske . . .

V čast in slavo božjo!

Da ne pozabimo: anno domnini 1928 vlada naš najkulturnejši in največji Slovenec. Zato tudi mi pravimo: Doli s klerikalnimi policijati, doli s črnimi preganjalci delavcev in kmetov!

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Cenjeni Smithovi volilci.

Mister Smith ima že zdaj prečudno kolekcijo volilcev, a šta još bude. Karikaturisti in satiriki imajo letos materijala za bogove. Zgodovina ameriških volilnih cirkusov ni še nikdar videla tolikо klovniških vrtoglavosti in takih dirk, pri katerih se skušajo jahači obdržati na dveh in celo treh konjih, ali celo na oslu, kameli in tigru.

Clarence Darrow se je izjavil za Smitha. Darrow je star brezverec. Pravkar je objavil v "Forumu" članek "The Myth of the Soul" (bajka duše), ki ga podpišem z vsemi štirimi. Toda Darrow sovraži hinavsko prohibicijo in zato bo volil Smitha. Darrow je dober filozof, toda slab politik; ne more videti, da z izvolitvijo Smitha ne bo prohibicija nič manj hinavska.

Mencken je tudi agnostik. Nihče se ne zna tako norčevati iz duhovščine kot on. Koga bo volil? Smitha! Mencken sicer piše, da Smithu "mora manjkati enega ali dveh kolešćkov", ker se drži rimske vere, ali če je treba izbirati med katoliškimi in protestantovskimi hinavci, si on izbere katoliške! Srečna duša, Mencken, ki najde razliko med hipokriti!

Tretji bo menda Sinclair Lewis, ki je zapisal v svojem romanu "Elmer Gantry", da kdor posreba katoliške dogme, mora imeti želodec noja. A kaj se on briga za dogme! Elmer Gantry zahteva svobodo srebanja, šampanca in Smith prinese to svobodo v zlatem kelihu.

Frank Walsh je liberalec. Brezverci Darrowovega kalibra in materialisti a la Mencken izrekajo za Smitha samo v svojem imenu, toda Walsh je liberalec — zato pa objublja Smithu vse glasove, ki jih dobil La Follette leta 1924. To je precej liberalno! La Follette je imel približno pet milijonov glasov, med katerimi je bilo dva milijon socialističnih. Liberalni Frank Walsh poklanja vse glasove Smithu. In nikogar ne vpraša!

Oswald Garrison Villard je tudi liberalec. On je lastnik in urednik liberalne tedenske politične revije "The Nation". Pred osmimi leti je priporočal socialista Debsa, pred štirimi leti pa La Folletta. Letos priporoča indirektno Smitha. Pravi, da naj volilci izbirajo med Smithom in Thomasom, ker sta oba zelo dobra! Hudo je, ker kandidira tako dober človek kot Thomas. Villard bi najrajši videl, da kandidira Smith sam.

To zadostuje, dasi lista še ni izčrpana.

Ako bo Smith izvoljen, ne bo s katoliškimi glasovi, ker jih premalo in mnogi katoličani bodo volili Hooverja. Če bo izvoljen, ga izvolijo protestanti in brezverci.

Protestanti in brezverci so verujejo v čudeže iz časov Jehove, ko so vodo izpreminjali v vino — verujejo pa v čudež dvajsetega stoletja, da Smith izpremeni newyorško vino v hladilno olje . . .

Ivan Molek:

V Fordovem kraljestvu

Vtisi iz Detroita in Kanade.

Onkraj meje v Kanadi.

Čakamo in čakamo in se pomičemo kot polži. Čez dobri dve uri nas porinejo na ladjo. Tri ladje so neprenehoma prevažale ameriške "pijance" najbrž do polnoči! Dobro, da človek vidi to blaznost. Nekateri "turisti" so bili res pijani. Ni čuda, da so cariniki in naseljniški uradniki na ameriški strani skakali kot brez glave in postajali z vsako uro osornejši.

Bila je dvojna preiskava. Prvi je vtaknil svoj nos v naš avto prohibičnik in tipal pod sedeži. Našel ni nič. Kar smo nesli čez mejo, je bilo v želodcu in brez vsakega efekta. Vsi smo bili trezni, kar je bilo gotovo v čast naši družbi. Pred nami je bil avto zamorcev iz Chicaga — videli smo licenčno tablico — ki pa niso imeli sreče. Njihov avto je bil porinjen na stran v znamenje, da so nekaj našli pri njih. Kljub stražam prohibičnikov se tihotapstvo vrši na debelo. Marsikdo stisne steklenico ali "flask" skozi mreže. Navadno naložе ta posel ženskam, ki skrijejo steklenico v nedrije ali kam drugam. Rojak, ki mi je pravil, kako so privezali dva kvorta žganja na os med kolesa avta, je moral srečati "zelenega" stražnika. Ta igra je nevarna, ker tudi spodaj dobro pogledajo.

Drugi je bil uradnik naseljevanja. Izpraševal je strogo. Vsi smo morali pokazati državljanske papirje in odgovoriti na zvita vprašanja. Sodrug Juško je pozabil svoj papir doma. Nekaj časa je študiral njegov obraz in verjel mu je ter ga pustil. Zraven mene je sedela soproga sodruga Semrova s svojo malo hčerko. "Kdo je ta ženska?" je bilo vprašanje. Pojasnilo ni zadostovalo in uradnik je še vprašal hčerko, če je ženska res njena mati. — Ko je pred par meseci šla neka slovenska družba skozi isto inkvizicijo, je malo manjkalo, da niso rojaku pridržali njegove žene, ker ni imel dokaza, da je res njegova žena in državljanka. To omenjam radi tega, da bodo rojaki, ki potujejo čez mejo, vedeli pripraviti se z vsemi potrebnimi listinami.

Brez smole pa le nismo bili. Med nami je bil detroitski Slovenec, ki še ni državljan, ni pa imel pri sebi potnega lista, s katerim je prišel postavno v Združene države. Uradnik ga je aretiral in ostal je na postaji. Zunaj se ustavimo in dva tovariša gresta nazaj, da vidita kaj bo z njim. V tistem momentu jo aretiranec primaha skozi vrata in gre proti nam. Torej so ga izpustili? Ne, niso, jim pove, on je — ušel. Kaj? Da, ušel je! Uradniki so imeli toliko posla, da niso pazili nanj in on je enostavno odkorakal iz pisarne. Če je tako, tedaj hitro v avto! Odpeljal se je z nami in dovolj je bilo smeha na račun imigracijskega uradnika, ki tako slabo pazi na svoje "arestante".

Tako se je končala kanadska avantura.

"Tammany Farmers."

Dosti se bi moglo napisati o Detroitu in tamošnjih razmerah, slovenskih in splošnih, toda — zakaj ne bi še kdo drugi kaj povedal? N. pr. povedati bi bilo treba še to, da Ford ni edini kralj avtomobilov v Detroitu. So tudi drugi: Dodge, Chrysler, Fisher itd. Zraven tega so tam še druge industrije, ki proizvajajo različne "asesorije" (pri tikline) za avte. Potem so samostojne industrije, kot n. pr. večja solna jama. Ford je začel producirati tudi aeroplane, a to delo je šel v povojih.

Omenjeno tudi ni bilo unijsko in delavsko politično gibanje v splošnem, ki pa je na zadnje lost zelo mizerno. Angleška socialistična organizacija je slaba, že ves čas izza vojne in unije so omejene le na stavbne stroke. Ameriška delavska federacija je sicer sklenila že pred enim letom, da organizira stotisoče v avtomobilski industriji, ampak še danes hodi okrog industrije kakor maček okoli vrele kaše. Seveda federacija je — zanič. Zato pričakujemo, da "edino zveličavni delavski mesije" organizirajo avtne delavce... Do danes ni še nič. Kaj čakajo?

Dne 5. septembra se je nas s prijateljem Petrom zazdelo, da je že dovolj najinega taksiranja gostoljubnosti detroitskih sodrugov in prijateljev. Lahko bi postala še nadležna. Zato sva sklenila, da se izkidava iz Detroita, predno se naju ne naveličajo. All right. Peter je izključil, da jo pobriše s parnikom v Cleveland, jaz pa sem pogledal v vozni red, kdaj gre "Pony" v Chicago.

(Konec jutri.)

Vesti iz Jugoslavije

FAŠIZEM—POSPEŠAVATELJ KULTURE.

(Izvirno.)

Italijanske oblasti so prepovedale izhajanje slovenskega časopisa v Trstu "Edinost." Fašistični listi zahtevajo, da se prepove tudi izhajanje drugih slovenskih in hrvaških listov. Jugoslovanska matica je priredila veselico, katere čisti dobiček je namenjen za zasužnjene brate v Italiji, Mussolini pa je istočasno ukinil "Edinost."

"Ljubljanski rodoljubi so te dni prepevali:

Ajmo, ajmo, v Zvezdo se združimo,
da se z vinom porazveselimo!
Ajmo, ajmo, dinarje zbirajmo,
pa zasužnjenim jih dajmo:
Evo, bratje, vino smo žlampali,
te-le dinarje za vas smo zbrali.

Mussolini pa je pel:

Eia, eia, alala . .
Rad imam vas, kar se da.
A predvsem—fašistična edinost!
Zato vam prepovem "Edinost."
Rad imam vas, kar se da,
eia, eia, alala . . .

Primorec posluša te pesmi in grunta, grunta . . . Mi smo pa, kakor smo bili. Veselica je bila, ljudi vse polno . . . Na Primorskem pa jok in groza . . .

Še eno senzacijo si obljublja Ljubljana, in to pot čisto velemestno. Filmski igralec Svetislav Petrovič, rodom Srb, je obljubil priti tudi v Ljubljano. Obljubo bo težko držal, a Ljubljančani "oboževalci filmskih junakov," so že s tem zadovoljni. In takega počastenja še niso bili deležni. Vse spričuje, da gremo res v boljše čase. Vsaj pogledat nas pride kdo.—Beograd te dni živi v znamenji Svetislava, svojega filmskega junaka. Naš "Svetislav" je sedaj središče. Puniša je za nekaj dni pozabljen.

Kmečki praznik na Bledu se je vršil dne 8. t. m. Vsakoletni praznik se je letos vršil pod vodstvom Kmečko-demokratske koalicije, ki je hotela s tem prirediti močno manifestacijo. A minister Korošec je prepovedal vsake agitacijske govore in so se tako govorniki omejili samo na pozdrave. Vendar—pravi "Jutro"—je bila to mogočna manifestacija, ki je pokazala, da je slovenski kmet za KDK. To sklepa in si prisega po telih dokazih: harmonike, narodne noše, avtomobili, trobojnice, uspele konjske dirke, veselična razigranost itd.—vse to je vendar znak, da so tudi Slovenci "zavedni." Pozabljajo, da to še ni vse, harmonika in konjske dirke. In da ne pozabimo: v bližnjem gozdu je bilo—čudo čudovito—skritih sto pravih—žandarjev. Tile žandarji so jim kar prav prišli.

V časopisih so prireditelji pisali o velkem uspehu, ker je prišlo kljub temu, da se letos ni dovolila polovična vožnja, nad 15,000 oseb na Bled. Poslanci dr. Kramer, Pucelj in bivši avstrijski konzul v Ameriki dr. Švegel so govorili pozdravne govore. Ljudje pa so se kmalu razšli po gostilnah in na otok k Mariji.

Kmečki praznik na Bledu ni napravil nič škode; koristil je pa tujskemu prometu.

Nesreča. Posestnik Ulrik Veber iz Korene se je ponesrečil v Zg. Dupljeku pri dravskem brodu. Vozil se je z vozom in ko je hotel zapeljati na brod, je padel z voza, ki je šel preko njega. Dobil je težje notranje poškodbe in ga je rešilna postaja odpravila v bolnico. — Hude notranje poškodbe je dobil tudi 16 letni delavec Josip Bravnik v Mariboru v Jezdarski ulici, ko je pri delu padel z lestve. Tudi on se zdravi v bolnici.

Smrtna kosa. V celjski javni bolnici je preminul 9. t. m. Jacob Svetršnik, zasebnik, z Dola pri Hrastniku.

Dve smrtni obsodbi v Mariboru. Zaradi uboja sta se zagovarjala 11. sept. pred poroto v Mariboru 29letni Karol Coter in 30letni Ludovik Breg. Njuna žrtev je bil posestnik Jakob Šlajfer. Prvi je bil fant njegove hčerke, drugi pa njegov viničar.

Zločin se je dogodil 24. maja t. l. zvečer, ko so se po delu vračali iz vinograda domov v Svetince. Šlajfer ni maral Coterja za zeta, Breg pa je črtil svojega gospodarja. Obtožnica pravi, da je Breg podrl Šlajferja na tla, Coter pa je po njem udrihal s krampom in kolom. Tudi Breg ga je parkrat udaril. Ko je bil Šlajfer najbrž že mrtev, mu je Coter zasadil kos stola v usta.

Nato je pobral umorjenemu uro z verižico, samokres in denarnico z denarjem in vdrl z Ludovikom Bregom v stanovanje umorjenega. Tu sta vlomila v kiblo, vzela iz nje klobaso, iz kleti, ki sta jo sama odklenila, pa si prinesla vrč jabolčnika ter mirno jedla in pila, vesela, da sta umorila Jakoba Šlajferja.

V tem položaju so ju zasačili žandarji.

Zaradi silnih udarcev po glavi je bila lobanja popolnoma zdrobljena, osobito čelna kost, leva senčnica in temenica, tako da so bili koščeni drobci pomešani z možgani in je nastala na lobanji za moško dlan velika odprtina, iz katere so molele možganske mrene in sami možgani, ki jih je polovica izstopila. Smrt Jakoba Šlajferja je morala nastopiti takoj zaradi zdrobljenja lobanje in izstopa možganov.

Porotniki so z 10 glasovi potrdili vprašanje umora, nakar sta bila Karel Coter in Ludovik Breg obsojena na smrt na vešalih.

Ni žegnanja brez krvi. Na praznik ponoči so pripeljali v Kranj k zdravniku 39 letnega posestnika Miho Mlakarja, doma iz Mlake, s hudimi ranami. Mož je obiskal gostilno v Tenetišah, kjer so imeli naslednjega dne cerkveno proščenje. V gostilni je kmalu nastal prepir. Ko je kasneje zapustil Mlakar gostilno, so ga zunaj napadli domači fantje. Nekdo mu je z nožem prizadjal več nevarnih ubodljajev, dva v trebuh in enega v glavo nad očesom. Preddvorsko orožništvo ima zadevo v rokah.

Žrtev Save. Na Mali Šmaren pozno popoldne se je vozil po Savi pri Hrastniku v malem čolnu, lasti mehanika Deželaka, steklarski pomagač 17letni Anton Toplak, ki je ta sport zelo gojil. Znanci so ga pogosto svarili, naj se ne oddalji preveč od obrežja in naj zlasti ne vozi po deročih valovih pri Možini, vendar se Toplak ni oziral na opomine, ker se je menda čutil že dobro izurjenega veslača. Tako se je tudi na praznik proti večeru spustil s čolničkom v valovje in vrtince pri Možini. Čoln se je prevrnil in fant, ki ni znal plavati, je izginil v vodi. Čoln so potegnili nekaj sto metrov od kraja nesreče na obrežje, dočim ponesrečenca še niso našli. Tonček je bil miren in prijazen mladenič. Za njim žalujejo starši, brat in dve sestrici, s katerimi sočustvujejo vsi njihovi znanci.

Izsleden morilec. Nedavno je postal žrtev umora v Slovenskih goricah neki Podplatnik. Zločincev takrat niso mogli izslediti. Te dni pa je orožništvo odkrilo morilca v osebi nekega Žinka, doma iz Skorečic pri Sv. Tomažu v Sl. goricah. Našli so pri njem krvavo srajco in uro umorjenega Podplatnika.

Strašna smrt otroka. V Selnici ob Dravi je 10letni posestnikov sin Anton Kure na paši splezal na drog falskega električnega voda ter se v svoji otroški nevednosti dotaknil žice. Tok ga je tako močno opekel in poškodoval, da je nesrečni otrok še istega dne umrl v mariborski bolnici.

To in ono z Radovljice. Naše mestece se je letos precej moderniziralo. Razširili smo ceste, napravili hodnike, postavili stopnice na bližnji h kolodvoru in dovršujemo kanalizacijo. To leto je bila postavljena samo ena hiša, sicer so se pa izvršila na poslopju večja in manjša popravila. Prihodnjo pomlad bo pa zelo oživelo stavbno gibanje. V bližini šole ob cesti, ki drži v Lesce, se bo zidalo kar pet hiš in vil. K zidanju so nas vzpodbodli letoviščarji, ki so v mestu močno povpraševali po stanovanjih. Letos je bila še trda za prenočišča. Vse restavracije skup jih niso zmogle več ko deset. Koliko smo zamudili, da nismo že pred leti kaj več zidali. Glede industrije kaže mesto lep napredek. Poleg košarske obrti imamo še klobučarstvo in tekstilno industrijo. V podjetjih je zaposlenih okoli 200 oseb, ki si služijo v njih vsakdanji kruh ter jim ni treba iskati dela po svetu. Letino smo imeli dobro, že deset let ni bilo lepšega pridelka kakor letos.

Morilca v narodni skupščini Punišo Račića bo zagovarjalo 15 odvetnikov. Sodišče je zaprlo tudi oba poslanca, ki ju je narodna skupščina izročila, češ, da je precej dokazana sokrivda. Zaslišujejo se že priče iz Beograda in Zagreba.

Umor bivšega Orjunaša Egidija Perica. Pred meseci je glasilo Organizacije Jugoslovanskih Nacionalistov "Orjuna" odkrila veliko špijonažo v korist Italije." Po njenih trditvah je več ljudi prihajalo k ljubljanskemu italijanskemu konzulu ter mu baje poročali o stanju naše armade, o moči in gibanju narodnoobrambnih organizacij, skratka, da je italijansko poslaništvo v Ljubljani držalo več Slovencev-špijonov. "Orjuna" je priobčevala celo fotografije nekih tozadevnih dokumentov in med drugimi obdolžila svojega bivšega člana Egidija Perica kot enega glavnih špijonov. Peric je stanoval v Trnovem, v Riharjevi ulici.—**Dne 7. t. m. pa je bil skozi okno ustreljen.** Krogla je bila oddana iz karabinke in to iz nasproti ležeče gradbe; bila je posebnega sistema z eksplozivom. Peric je takoj obležal mrtev. Sum pada na bivše njegove somišljenike Orjunaše, ki so ga sovražili, ker je imel Peric baje mnogo obtežilnega materijala o njih. To potrjuje tudi dejstvo, da je Peric zadnje čase neprestano prejemal grozilna pisma, češ, naj se sam spravi s sveta, sicer ga bodo drugi.—Preiskavo vodi sam policijski direktor, ki je baje celo v Beograd poslal svoje detektive v tej stvari. Že to priča o organiziranosti umora. Aretiranih je bilo do sedaj že 7 oseb, osumljenih sokrivde umora. Med njimi je bil aretiran tudi bivši čelnik Orjune inž. Marko Kranjc. Trdi se, da je storilec ubežal iz Ljubljane na motornem kolesu, ki je last inž. Kranjca. O preiskavi so doslej znane še sledeče okoliščine: Peric, ki je vedel, da mu orjunaši strežejo po življenju iz strahu, da ne bi Peric izdal razne zločine, ki so jih baje storili orjunaši, je vse to opisal v svoji beležnici. Ta beležnica je sedaj v rokah policije, in bo po njej mogoče pojasniti marsikatero afero, ki je ostala doslej nepojasnjena. Tako se utegne po tej beležnici odkriti, kdo je ustrelil rudarja Fakina v Trbovljah. Dvomimo pa, da bo imela vsa preiskava tak pozitiven rezultat, kot je pričakovati. Saj so bili n. pr. že l. 1924. obtoženi gotovi ljudje (med njimi inž. Kranjc) umora nad Fakinom in postavljeni pred poroto. Dan pred razpravo pa je minister **pravde ustavil postopanje** in brzojavno ukazal pustiti obtožence na svobodo. Tako je bilo takrat. Kdo ve kakšen bo konec tej preiskavi? Bržkone bo ostala Ljubljana samo za eno senzacijo bogatejša, Jugoslavija pa bo ščasoma veljala za državo, kjer vlada mišljenje, da se vsa nesoglasja najbolje rešujejo z revolverji in karabini. Spričo vsega tega upamo, da se nam tudi tujski promet razširi. Že radi senzacij . . .

Teoretiki in praktiki.

Norveška je naravno dežela smučarjev. Na neki njeni visoki šoli poučujeta dva matematika, Runge za praktično in Werner za teoretično matematiko, ki se pa ne razumeta dobro. Oba sta napravila izlet. Pri tem se je teoretiku Wernerju pripetila nesreča, da je zlomil eno smučko. S težavo se je vlekel po hribu navzdol. Ko so ga dijaki zagledali, so se mu začeli smejati in ga vprašali, zakaj ne zažene še druge smučke proč. Jezen jim je odvrnil: "Zakaj pa ni praktični Runge mislil na to?"

Če ti bo kedaj žal, da česa nisi povedal, ti bo stokrat žal, da nisi rajše molčal.

L. N. Tolstoj.

Problemi priseljenca

Rojstna spričevala in registracija rojstev.

Vprašanje: 1) Tukajšnja šola zahteva rojstna spričevala za otroke ob vstopu v šolo in jaz ne morem nikjer dobiti takega spričevala za svojo hčerko, šest let staro, dasi se je ona rodila v tej zemlji. Kaj naj storim?—K. O., Chicago, Ill.

2) Rodil sem se v Združenih državah od tujerodnih staršev. Hočem odpotovati v inozemstvo, ali ne morem dokazati, da sem ameriški državljan po rojstvu, kajti se zdi, da ni bilo moje rojstvo registrirano. Kako naj dobim rojstno spričevalo? — R. N., Chicago, Ill.

Odgovor: Oba slučaja dokazujeta, kako je važno, da se registrirajo (vpišejo v rojstne knjige poklicanih oblasti) vsa rojstva.

V prvem slučaju naj roditelj predloži zdravstvenemu uradu (Department of health) na City hall popolno informacijo glede dneva rojstva, imena, pod katerim je bil otrok registriran, kje se je rodil, imena in bivališča staršev. Ako je bilo rojstvo registrirano, se bo izdalo potrdilo o registraciji popolnoma brezplačno. Ako pa rojstvo deteta ni v zapiskih, ker ni bilo registrirano, se lahko sedaj registrira potom zaprisežene izjave o dnevu in kraju rojstva. Roditelj naj si priskrbi prepis zapisa, da ga pokaže šolski oblasti.

Ako kdo mora dokazati svoje ameriško državljanstvo vsled rojstva, mora predložiti uradno rojstno spričevalo, izdano od pristojne civilne oblasti (Board of health). Ako ne more dobiti takega spričevala vsled pomanjkanja registracije, zadostuje kot dokaz krstno spričevalo, ako je to v spremstvu zaprisežene izjav (affidavit) dveh oseb, ki so v stanu svedočiti na podlagi osebnega znanja, da je bil dotičnik rojen v tej deželi. Najbolj primerne osebe za to so porodni zdravnik ali babica, botri itd.

Loterije so prepovedane v tej deželi.

Vprašanje: Pravijo, da so loterije prepovedane v Združenih državah. Ali se ta prepoved tudi tiče prodaje srečk inozemskih loterij? — P. C., Port Huron, Mich.

Odgovor: Da. Sekcija 213 federalnega kazenskega zakonika prepoveduje pošiljanje potom pošte vseh reči, ki so v zvezi z loterijami ali enakimi ponudbami nagrad, odvisnih od sreče.

Tekom minolega leta je poštna uprava izdala "fraud orders" proti 36 inozemskim podjetjem, ki so pošiljale svoje loterijske oglase na adrese v tej deželi. Vsled teh ukazov je bila vsa pošta, naslovljena na ta podjetja, vrnjena odpošiljateljem

Brezplačna bolniška oskrba.

Vprašanje: Izvolite napotiti me na kliniko, kamor se lahko obrnem za brezplačno zdravljenje spolne bolezni? — N. M., San Francisco, Cal.

Odgovor: Ako niste v stanu plačati za zdravniško oskrbo, lahko dobite brezplačno zdravljenje v sledečih klinikah San Francisca: College of Physicians and Surgeons, Mt. Zion Hospital Dispensary, San Francisco Health Department Clinic, Stanford University Clinic, University of California Hospital.

Skoraj v vsakem večjem ameriškem mestu je najti klinike in bolnišnice za brezplačno zdravljenje spolnih in drugih bolezni.

Pasporti za naturalizirane državljane.

Vprašanje: Sem naturaliziran ameriški državljan in nameravam odpotovati na obisk v Evropo. Kakšno je postopanje za dobivanje ameriškega potnega lista in koliko časa vzame, da ga dobim? — T. R., Philadelphia, Pa.

Odgovor: Treba predložiti pismeno prošnjo v obliki affidavita na Secretary of State. Ta "affidavit" treba podpisati in vložiti pri klerku federalnega sodišča ali vsakega državnega sodišča, ki sme naturalizirati inozemce, oziroma pri agentu državnega departmenta. Tam dobite tudi potrebne tiskovine v to svrho. Prošnji treba priložiti državljansko pričevalo ali pa primerno overovljen prepis sodnega zapisnika o naturalizaciji. Državljansko spričevalo se takoj povrne po vpogledu.

Prošnji treba tudi priložiti dve fotografiji prosilca, napravljeni na tenkem papirju in ne čez tri inče dolgi in široki. Nadalje treba, da prošnjo sopodpiše ameriški državljan, ki kot priča potrjuje identiteto. Kdor predloži prejšnji pasport, ne potrebuje nikake priče. Pristojbina za potni list stane $9 in $1 se zaračuna za prošnjo. Le gotovina ali money order se sprejema.

Po pravilni vložitvi prošnje Department of State izdaje potni list tekom enega ali dveh dni po sprejemu prošnje. Priporočljivo pa je, da se človek pobriga za potni list vsaj deset dni pred odhodom iz Amerike.

Dokaz o zakoniti pripustitvi v Združene države.

Vprašanje: Bil sem zakonito pripuščen v Združene države kot priseljenec, t. j. za stalno bivanje. Nisem še ameriški državljan. Poslal sem svoji družini v Evropi "affidavit of support" v svrho, da si zagotovijo prednostno kvotno vizo v zmislu novega zakona. Moja žena pa mi je pisala, da ni konzul hotel sprejeti njene prošnje za vize, ker hoče imeti dokaz o moji zakoniti pripustitvi v Združene države. Kje naj dobim tak dokaz? — F. J., Pittsburgh, Pa.

Odgovor: Informacija, da treba s prošnjo za prednostno kvotno vizo predložiti kako uradno dokazilo o zakonitem bivanju v tej zemlji, ni točna; gre bržkone za nesporazumljenje. Res je sicer, da informacije te vrste so bile ponatisnjene v mnogih inozemskih časopisih in so zmedle mnogo ljudi. Nikakih zasebnih ne more direktnim potom dobiti uradno potrdilo o prihodu v Ameriko.

V enakem slučaju je State Department pisal na Foreign Language Information sledeče:

"Ni potrebno, da bi inozemski mož oziroma oče vložil prošnje za svojo ženo ali neporočene otroke pod 21. letom, ali, predno konzul izda vizo inozemcu v drugi prednostni skupini, on mora biti prepričan, da je bil sorodnik v Ameriki zakonito prepuščen. Zato se priporoča, da prosilec za vizo predloži natančne podatke glede zakonite pripustitve svojega sorodnika v Ameriki. (Ako je mogoče, ime ladije, pristanišče prihoda in datum istega, naj se navede). V slučaju, da konzularni uradnik, ki sprejema prošnjo, je v dvomu glede resničnosti predloženih podatkov, on sme, ako hoče, obrniti se direktno na priseljeniškega komisarja v pristanišče, kjer se je inozemski sorodnik v Ameriki baje izkrcal. On se lahko obrne pismeno ali brzojavno, ako prosilec hoče plačati stroške za to."

Pripravite torej drug "affidavit of support," v katerem med drugim navedete, kdaj ste prišli v Združene države in s kako ladijo. Ako ste prišli v zadnjih letih, navedite številko konzularne vize na svojem potnem listu. Nič drugega ni potrebno. Vaša žena naj se na to obrne s tem "affidavitem" h konzulu in zaprosi za vizo. Konzul bo potem sam, ako želi, dobil uradno dokazilo o Vašem prihodu od priseljeniške oblasti.

Proračun Združenih držav.

Vprašanje: Koliko znaša približno letni prihod in izdatek federalne vlade? Koliko se troši za vojsko, mornarico, prosveto, poljedelstvo itd.? — T. K., Tacoma, Wash.

Odgovor: Skupni prihodi po proračunu l. 1928 so se cenili na nekaj čez $4,075,596,000 in skupni izdatki na $3,621,314,000. Preostane torej približno 454 miljonov čez proračunjene izdatke.

Izmed raznih točk izdatkov je najvišja ona za veteranski urad — $565,265,000. Približno $402,677,000 se troši za vojni department, vštevši stroške za panamski kanal, in $341,985,000 za mornariški department. Šolstvo je povsem v rokah držav in federalna vlada se je omejuje na vzdrževanja prosvetnega urada (Bureau of Education) in na posebne subvencije državam za pospeševanje strokovne izobrazbe. Izdatki za poljedelski department so znašali $148,000,000, za finančno upravo $323,000,000 in za Department of the Interior $299,000,000.

FLIS.

RAZNE VESTI

Dokaz revščine: letna plača $12,500!

Chicago. — Chicago Rapid Transit Company, ki obratuje "Elevated" linije, električno nadulično železnico, ne uživa republikanske prosperitete. Uradniki družbe so 24. t. m. pred sodiščem slikali veliko revščino, v kateri se nahaja družba. Sodišče je dalo družbi "indžunkšen", da je lahko zvišala voznino na 10c in zdaj je v teku preiskava, če je zvišanje opravičeno. Uradniki pravijo, da je in v dokaz so navedli svoje plače. Samuel Insull, predsednik družbe, prejema samo $12,500 letno. Ali ni to žalostno?

Večje število suhaških agentov bo odslovljenih.

Washington, D. C. — Skoro dva tisoč prohibicijskih agentov v zvezni službi bo odslovljenih v prihodnjem mesecu. Na njih mesto pridejo drugi, ki so napravili skušnje, katere je odredil zvezni department za forsiranje prohibicije. Skoro 75% suhaških agentov, ki so sedaj v službi, ni napravilo skušenj, katere so se vršile v pretečenem poletju.

Devet poštnih roparjev obsojenih v zapor.

Chicago. — Zvezni sodnik Fred L. Wham je v torek obsodil devet bivših uslužbencev American Express kompanije v ječo v Leavenworthu radi ropov, katere so izvršili v poštnih vagonih Chicago, Burlington & Quincy železnice. Kazni za krivce so bile določene od šestih mesecev pa do pet let.

Samomor mlade matere.

Chicago. — Elinor Klosinski, stara 18 let, je bila v torek najdena mrtva v svojem stanovanju, 2837 Lindale ave. Zadušila se je s plinom. Vzrok samomora je bil prepir, ki ga je imela prejšnji dan s svojim možem. V poslovilnem pismu svoji svakinji ji naroča, naj skrbi za njeno enoletno dete.

Rop na cesti.

Chicago. — Frank Urban in njegova žena sta bila v torek večer napadena od dveh banditov blizu svojega stanovanja, 1147 Lill ave. Bandita sta obrala Urbana za $75, njegovi ženi sta pa vzela dijamantni prstan, vreden tisoč dolarjev.

Samomor pisatelja.

New York. — Harold Speakman, znan pisatelj in bivši armadni častnik, se je v torek ustrelil, ko se je vozil v avtomobilu v Bellevue bolnišnico. Vzrok samomora je bilo slabo zdravje.

Umrla radi opeklin.

Chicago. — Catherine Leiter, stara 38 let, je v torek umrla v South Chicago bolnišnici radi opeklin, katere je dobila na svojem domu, 1005 Ave. N, ko je prevrnil nase lonec vrele vode.

Žrtve avtov.

Chicago. — V torek so nadaljne štiri osebe postale žrtve nezgod v avtomobilskih kolizijah, sedem pa je bilo ranjenih. Število žrtev v tem letu do danes je naraslo na 700.

Norci.

V Parizu imajo v mnogih tovarnah navado, da mora vajenec, ki vstopi v delo, prestati vajeniški krst. Tako je tudi v tovarno Saint-Nazaire vstopil nov vajenec. Že uslužbeni vajenci so hoteli ta dogodek v tovarni primerno proslaviti in opomniti vajenca, kaj bo njegov poklic. Hoteli so ga sleči in z barvami prepleskati njegovo telo. Žrtev pa se je branila z vsemi močmi, toda njegova okolica ni odnehala, tako da so ga zadavili. Ko je prišel zdravnik, je mogel ugotoviti samo še smrt.

Pozabljena veda

Minilo je sto let, kar je umrl učeni doktor Franz Jožef Gall, začetnik frenologije, vede, ki je imela njega dni mnogo navdušenih gojiteljev in občudovalcev, ki pa je dandanašnji domala pozabljena.

V zadnjih desetletjih 18. stoletja so se ljudje s posebnim veseljem pečali z modroslovjem, pa tudi z dušeslovjem in fiziologijo. Kaj čuda, če je toliko ljudi zanimalo odkritje, da se dajo po lobanjah presoditi in razložiti lastnosti človeškega značaja, človekova nadarjenost, sposobnosti itd. Zaradi tega so se ljudje oprijeli proučevanja starih človeških lobanj, da bi si pridobili veščino, presoditi po oblikah žive lobanje človekove duševne lastnosti. Bila je to tudi doba romantičnih nagibov in mnogi ljudje so našli v lobanjah svojevrstno poezijo . . .

Dunajski zdravnik Franc Jožef Gall, ki je bil torej začetnik te v njegovih časih čislane vede, se je rodil dne 9. marca l. 1758. v Tiefenbronnu na Wuerttemberškem. Baje se je že kot dijak bavil z mislijo, da se dado po obliki lobanje dognati nekatere umstvene sposobnosti in važnejše poteze človekovega značaja. Kot zdravnik se je ves posvetil proučevanju lobanj. Imel je svojo sobo napolnjeno od tal do vrha z lobanjami vseh vrst; med njimi je bilo tudi mnogo živalskih. Seveda je preiskal in premeril tudi mnogo živih lobanj; posebno blazni in slaboumni ljudje so bili često pod njegovo mero. L. 1791. je izšlo njegovo prvo znanstveno delo, ki je vzbudilo ogromno pozornost. Gall je svoje ideje zastopal z vso vnemo in je prirejal številna predavanja, med njimi l. 1805 v Hallu, kjer je bil njegov slušatelj tudi veliki nemški pesnik Goethe, ki je ostal poslej v stalnih stikih z začetnikom frenološke vede. Gall je spoznal v piscu slovečega "Fausta" lobanjo ljudskega tribuna in demagoga......

Vendar Gall ni imel med Nemci posebne sreče; sodil je, da njihove lobanje niso ustvarjene, da bi lahko umevali visoko vedo o lobanjah. L. 1807. se je preselil v Pariz, kjer se je nastanil na Montrouge; tu je imel svoj kabinet, ki so ga ljudje silno obiskovali. Na Francoskem in v Angliji, kjer je Gall češče predaval, je bilo precej zanimanja za njegovo vedo. Angleži so bili zadnji, ki so kazali največ vneme za frenologijo; že se je hotel doktor Franc Jožef Gall preseliti v London, kar ga dne 22. avgusta l. 1828. zadene smrt in uvrsti tudi njegovo glavo med votle lobanje in okostnjake. Danes je med staro znanstveno šaro tudi frenologija, kakor bo čez sto let za nami marsikatera preveč senzacijonalna in prehudo naduta "veda" našega časa, zakaj zmota se drži živega človeka kakor koža. Znani italijanski učenjak Cesare Lombroso je sredi 19. stoletja znova vneto meril lobanje in dokazoval po obliki in meri prirojena zločinska nagnenja, vendar današnja znanost ne polaga več posebne važnosti na to malce romantično učenost.

HARMONIKA NA PRODAJ.

Proda se trivrstna nemška Lubasovega izdelka zelo lepa harmonika. Je trpežna in še malo rabljena. Cena je samo $35.00. Pridite osebno ali pa pišite na naslov: John Hanrihar, 776 Kinnikinnick Ave., Milwaukee, Wis. (Adv.)

ŠEST DNI PREKO OCEANA

Ile de France, 28. sept. - 19. okt.

FRANCE, 5. okt. - 26. okt.

PARIS, 12. okt. - 2. nov.

FRENCH LINE

919 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

Lev Tolstoj:

Graščakovo jutro

Odlomki iz nedovršenega romana "Ruski graščak."

I.

Knez Nehljudov je bil devetnajst let star, ko je prišel v tretjem letu vseučiliškega študija na počitnice v svojo graščino in je ondi prebil v samoti vse poletje. Jeseni je napisal z neustaljeno, otroško pisavo svoji teti, grofici Belorecki, ki mu je bila po njegovih pojmih najboljši prijatelj in najbolj genijalna žena na svetu, to-le pismo:

"Mila tetica!

Storil sem sklep, od katerega bo zavisel potek vsega mojega življenja. Zapuščam vseučilišče, da se posvetim življenju na kmetih, zakaj čutim, da sem zanj rojen. Za Boga milega, draga tetica, nikar me ne zasmehujte. Nemara boste ugovarjali, da sem mlad; morebiti sem res še otrok, kljub temu pa čutim, kaj je moj življenski smoter: želim delati in ljubiti le to, kar je dobrega.

Kakor sem vam že pisal, sem našel gospodarstvo nepopisno zanemarjeno. Proučil sem ga, da napravim red; pri tem sem dognal, da je poglavitni nedostatek nad vse revno, obupno stanje kmetov. Ta nedostatek odpravim lahko samo z vztrajnostjo in delom. Če bi le videli moje kmete, preverjen sem, da bi vam povedala slika sama več od besed, s katerimi Vam skušam pojasniti svoj sklep. Mar ni moja sveta in naravna dolžnost skrbeti za srečo teh sedemsto ljudi, ki bom moral zanje dajati odgovor Bogu? Mar ni greh jih prepustiti radi osebne častihlepnosti ali razkošja samopašnim, surovim županom in oskrbnikom? Čemu naj bi iskal prilike, kako naj bom koristen in delam dobro, na drugem področju, če se mi tukaj odpira tako plemenita, sijajna in najbolj naravna dolžnost? Čutim, da imam zmožnosti za dobrega gospodarja in ne potrebujem za to ne vseučiliške diplome, niti službenih odlikovanj, ki mi jih vi tako želite. Mila tetica, ne kujte zame častihlepnih načrtov, sprijaznite se z mislijo, da sem ubral čisto posebno pot, ki je vendarle dobra in me more, kakor slutim, pripeljati k sreči. Mnogo in mnogo sem premišljeval o svoji bodoči dolžnosti; spisal sem si pravila, po katerih bom delal. Imel sem pri svojem početju uspeh, če mi le da Bog življenje in moči. . .

Mladi mož je vložil prošnjo za izstop z univerze in je ostal za vselej na kmetih.

XIX.

"Kje so te sanje? — je mislil sedaj mladenič. — Več kot leto dni že iščem srečo na tej poti, a kaj sem našel?. . . Mar so moji kmetje postali bogatejši? Ali so se izobrazili ali nravstveno napredovali? Prav nič. Njim ni postalo nič boljše, meni pa vsak dan postaja težje. Da bi le videl kak uspeh v svojem početju, da bi le videl kaj hvaležnosti. . ., toda ne vidim nič, vidim le napačno okorelost, greh, nezaupanje, nemoč. Zastonj izgubljam najboljša leta," je pomislil in se bog ve zakaj spomnil, da ga imajo sosedje na tihem za izgubljenega študenta, da mu ni ostalo nič denarja, da so se mu vsi kmetje režali, ko ni hotela nova mlatilnica — njegov izum — nič mlatiti, temveč je le žvižgala. . . da so neprestano prihajali sodni uradniki in rubili posestvo, ker je pozabil plačevati obresti za zastavljena zemljišča, tako je bil zatopljen v različna nova gospodarska podjetja.

Že se je bil približal svoji hiši, pred katero je čakalo gospoda z različnimi prošnjami kakih deset tlačanov in slug. . . Tu je stala razcapana, razmršena in krvaveča kmetica, ki se je jokaje pritožila zbog tasta, ki jo je hotel ubiti; tu sta bila dva brata, ki že dve leti nista mogla razdeliti svojega kmečkega gospodarstva in sta besnozlobno gledala drug drugega; tu je bil siv, neobrit služabnik: roke so se mu tresle od pijančevanja, in njegov sin, vrtnar, ga je bil sam pripeljal h gospodu, da ga zatoži zaradi te stalne nemarnosti; tu je bil kmet, ki je zapodil ženo od hiše, ker ni celo leto nič delala; tu je bila tudi tista bolna kmetica, njegova žena, ki je sedela ihte in brez besed v travi poleg vrat in nastavlja pred oči svojo vneto, z umazano cunjo nemarno ovito, zatečeno nogo...

Nehljudov je zaslišal vse prošnje in želje, podal tem nasvet, one spravil, dal tretjim obljube in je odšel v svojo sobo, prožet z mešanimi čustvi utrujenosti, sramote, onemoglosti in kesanja.

XX.

V sobici, kjer je stanoval Nehljudov, je stal star usnjen, z bakrenimi žeblji obilno okovan divan. Dalje je bilo tu več naslanjačev, starinska razložna igralna miza z vloženimi okraski, vdrtinami in bakrenim okvirom ter odprt angleški glasovir z obrabljenimi, upognjenimi ozkimi tipkami. Med okni je viselo veliko ogledalo v starinskem, pozlačenem izrezljanem okvirju. Na tleh poleg mize so ležali na kupih papirji, računi in knjige. Sploh se je videla soba zanemarjena in neredna, zato je bila ta oživljena navlaka v rezkem nasprotju s strogo, starinsko in gosposko vnanjostjo ostalih sob v veliki graščini. . . Nehljudov je jezno zalučil klobuk na mizo in se vsedel na stol pred klavirjem, prekrižal noge ter povesil glavo. . . Bil je čedalje bolj žalosten. Desnica se mu je medlo dotaknila tipk glasovirja. . . Pričel je igrati. . . Hkrati mu je domišljija predočevala pretrgano, nedosledno, a čudovito jasno najrazličnejše slike. . . Zdajci je zagledal trojko potnih konj in lepo močno postavo Iljške s svetlimi kodri, veselo žarečimi plavimi očmi, spočitimi rdečimi lici in svetlim puhom, ki mu je komaj pričel rasti po podbradku in ustnici. Spomnil se je, kako se je Iljuška bal, da ga ne bo pustil gospod za voznika in kako vneto je zagovarjal pred njim svojo toli prijetno službo. Nehljudov je videl sivo, zgodnje megleno jutro, opolzko cesto in dolgo vrsto visoko natovorjenih z rogoznicami pokritih voz z velikimi črnimi črkami vrh tovora. Debelonoge, rejene trojke rožljajo s kraguljčki, napenjajo hrbet, natezajo jermenje in zložno vlečejo v klanec; dolgi žeblji na zimskih podkvah se napeto oprijemljejo opolzke poti. Nasproti voznikom navzdol drči urno pošta in ženklja z zvončki, ki odmevajo daleč v visokem gozdu z obeh strani ceste.

A-a-aj! — kriči glasno z otročjim glasom sprednji poštar z bakreno številko na kmečkem klobuku in jo dviga nad glavo.

Ob sprednjem kolesu prvega voza težko koraka v ogromnih škornjih Iljuškin starejši brat Karp z rdečo brado in mrkimi očmi. Vrh drugega voza štrli izpod rogoznic Iljuščina lepa glava: sladko je zaspal ob zarji, ko je odnehal ponočni mraz. . Potem pa pride jasen, topel večer. Pred utrujenimi, na kupu stoječimi trojkami škripajo gostilniška lesena vrata. Visoki, natovorjeni vozovi poskakujejo ob deski pred vratmi in se skrivajo drug za drugim pod razsežnimi strehami na dvorišču. Iljuška veselo pozdravlja belolično, prsato gostilničarko, ki vprašuje: "Ali ste od daleč? Koliko vas bo večerjalo?" Pa rada pogleduje zalega fanta z žarečimi, sladkimi očmi. Zdaj je bil že pospravil konje, gre v gorko, s potniki natlačeno sobo, se prekriža, vsede k polni leseni skledi in se veselo pogovarja z gospodinjo ter s tovariši. Potem pa gre spat pod milo nebo in vidi izpod strehe zvezde. Čaka ga noč na dišečem senu, zraven konji, ki stopicajo, prhajo in obračajo krmo v lesenih jaslih. Stopi k senu, se obrne proti vzhodu, si prekriža zaporedoma kakih tridesetkrat močna, široka prsa, odmoli "Oče naš", pa kakih dvajset "Usmili se gospod," se zavije z glavo v kožuh in zaspi neskrbno in trdno, kakor spijo le močni, spočiti ljudje. Zdaj pa vidi v sanjah mesta: Kijev s svetniki in romarsko množico, Romen s trgovci in blagom, vidi tudi Odest (kmetje pačijo imena znanega pristanišča Odese in mesteca Romne, kjer imajo enega izmed največjih ukrajinskih sejmov), in daljno sinje morje z belimi padri, vidi sam Carigrad z zlatimi hišami in beloprsnimi, črnoobrvimi Turkinjami, kamor zleti, dvignjen na nekih nevidnih perotih. Leti prožno in lahno vedno naprej; vidi spodaj z živim bleskom oblita zlata mesta, sinje nebo z gostimi zvezdami, sinje morje z belimi jadri — in leti veselo in sladko naprej. . . vedno naprej. . .

— Lepo je! — šepeče Nehljudov, in po glavi mu hodi misel: zakaj ni on Iljuška?

Juš Kozak:

RDEČE LISE

"Jakec je umrl," je pomislil, "že dobro, zdaj ne bo več jabolk kradel," in živo se je spomnil lanskega leta, ko mu je pobral najlepša iz okna. Ampak vendar ga je postalo strah pred to smrtjo in razlagal je Fičiju: "Vidiš Fiči, Jakec je umrl, kdo bi si mislil, seveda ti ga nisi poznal. Le poslušaj, zdajle mu klenka." Živalica je nezadovoljno renčala in poskušala je grizti. "Ti paglavec, ne boš prijateljček, te bodo že sršeni, pa te ne bom branil, če boš ti mene grizel!"

Počasi se je splazil na sosedovo dvorišče. Videl je gospo, ogrnjeno v ruto, kako hitro nekam teče. Kaj ni jokala? Stisnil se je za skedenj in čakal ter nalahno požvižgaval različna znamenja.

Še med vrati je zapenjal gospod suknjo, s tako naglico je planil na dvorišče. — Na kolodvor gre, — je pomislil Lukec.

"Aha, ta prokleti capin, baraba potepinska. Še enkrat naj te vidim na našem dvorišču! Ali mi uzgineš izpred oči." Fant se je kar krivil pod udarci z leve in desne.

Ko se je zjokal doma v drvarnici, je premišljal, kaj je s sosedom.

Že večkrat ga je bil, ampak na tak način, ko vendar ni ničesar ukradel. "Čeprav me vsi bijejo, to ni bilo pravično." Misel se je nanizala na misel, trdovratne in uporne so bile kot še nikoli in grenka žalost je dušila dušo. Kdo ve, zakaj je tako? Oče me še ni udaril, drugi pa, kdor me doseže. Ozrl se je po dvorišču in prvič v življenju je zagledal bajto na brunih. Pasja! se je izvilo iz tope grenkobe, ki je zameglila vso dušo. Kakor bi se mu nenadoma izlil žolč, tako je brizgnilo sovraštvo do vsega sveta ter preplavilo vse misli. Nevidna roka je položila mlado, trepetajoče srce v žerjavico, da je zarjulo od strašne bolečine in Lukec je dirjal iz hiše daleč med polja.

Tam, kjer se je iz pokošene otave kadilo in so se dvigale meglice proti temni modrini, se je zgrudil s svojim psičkom. Solnce že ni več žarelo, le svetilo je še nad poljanami. Za njim in za kopicami je risalo ostre sence in topoli sredi travnika so kakor kose nabrušene rezali nebo in zemljo. Nad vasjo je belkasti dim svedral modrino.

Sredi te prostrane zemlje je drgetalo mlado telo in ne očitajoče, ampak proseče je plula beseda oče, oče! kot zbegana tica nad njo. In našla je svoje gnezdo. Gori ob svetlem bukovju ob zevajočem štoru, iz katerega je dihala opojna vlaga, se je naslonil Andrej na sekiro. Preštel je krog sebe, kar je položil in kar še stoji, a roka ni hotela več zamahniti. Kakor bi prišel nekdo v vas in se mu ovil okrog vratu; saj se ni mogel motiti. Nekdo kliče na pomoč njega, ki je vse svoje življenje pomagal, kjer je mogel, ki je počasi za kruhek prodajal poslednjo kapljo krvi in je samo še čakal, da pride ura, ko si iztrže srce ter ga nese na prodaj za Lukca. Ime je rodilo misel in struna se je odjeknila struni. Topo ga prosi njegov mali; a Andrej je čutil tako slabost, da je le vzdihnil, zasenčil z dlanjo oči in ga iskal doli v dolini, kjer bogve kje in sam sebi prepuščen tava okoli brez pogleda, polnega ljubezni in lepe besede. Da ga potolaži za tisto neznano gorje, ki ga bo nosil za vse svoje žive dni, rojen iz pasje bajte, je preštel, kolikokrat bo vozil, da zasluži in shrani za konja, ličnega lesenega konja, o katerem se je celo v sanjah pogovarjal. Skoro mesec dni bodo nanesle vožnje, a konjiček bo Lukčev. Zopet se je vzdignila roka, zapela je sekira, a misel je romala nazaj v dolino ter se razodela trpeči dušici. Posušila je solze, s kopreno pozabljenja je zaštrla bolest.

Kose pod topoli so pokosile svetlobo, krvavo solnce je viselo nad dobravami in vrane so prhutale v svoje domove. Lukec se je splazil domov, kjer sta stala na dvorišču oče in gospod sosed.

"Tako ti povem Andrej, še enkrat naj mi pride tvoj prokleti capin pred oči, ga pobijem kot steklega psa. Nikjer drugje ni moj nalezel kot tu pri tebi v tej svinjariji. Še jutri sahtevam, da občina zapre to gnojnico, kjer bi še svinje pocrkale. In vsako uro tam okrog hiše, žvižga, žvižga. . . Jaz ga že naučim, če ga dobim. Glej, da mu poveš, si slišal?" — "Še besede ne da. Taka brezvestnost v teh časih, živi gnijejo, pa se ne zmeni in ne vzame ženske, da bi mu očedila."

Srboriti koraki so se zgubili za vogalom. Nato je pokukal boječe Lukec iz drvarnice, oči pa so se same od sebe skrile, tako žalosten pogled ga je srečal.

"Očka, kaj je Mirkcu?"

"Zbolel je!"

"Sosedova mu je včeraj dala jabolko."

"Tako, sosedova praviš!"

"Kaj bo umrl kakor Jakec?"

"Ne bo. Je šel po zdravila v mesto."

"Kakšna?"

"Tak strup."

"Kačji?"

"Ne. Zdravila so!"

"Zakaj jih pa sosedovi niso kupili?"

"Ne dobi jih vsak, pravijo, in draga so."

"Pa če je kdo bolan?"

Oče je skimal z glavo in sedla sta na prag, oba zamišljena in kakor zjutraj ju je prepletla misel, da sta izobčena. Oba sta slišala, da jima lahko jutri zapro bajto in bosta spala v drvarnici, morda na cesti. Tam pa se ne rode vesele misli, objestne od dobrega kosila in tople peči, tam poveša tudi pes glavo. Lukec se je stisnil k očetu in molčal, ker očetove misli so tlele kakor žerjavica, ki jo hladen veter razpihava in zanaša drugam.

"Ubil ga bom, pravi," je pomislil, "arboriteš, same besede so ga. Ne ve, nad kom bi se znesel. Rad ima otroka, pa je navajen, da bije po drugih, kadar ga kaj ugrizne. Seveda, človek, ki je rojen za gospodarja. Ali slab gospodar, ki ceba z okovanimi škornji. Če ga udari eden izmed nas, bo lajal kot stekel pes in ne bo več gospodar, ampak privezana psica, ki se boji za svojo kost. Pa kaj bi ga bil. . . Koš si, koš poln plev, ki te nosim na svoji grbi. In tvoji otroci bodo pleve, za katere ni božje besede. . .

. . Kakor hitro je Andrej pomislil na boga, se je odprlo pred njim brezdno obupa svojega rojstva.

Bog zna, ali ni celo križanega tisto uro, v kateri je prosil svojega očeta, naj jim odpusti, ker ne vedo, kaj delajo, pičila strupena kača? — Nemara je ravno zaradi tistih besed umrl, drugače bi mu gotovo on pomagal s križa. Morda bi tudi mi več ne trpeli?"

"Oče, hudo mi je in žalosten sem. Če bi mogel k Mirkcu in ga prosil, naj odpusti tisto klofuto. Veste, za prazen nič sem ga, prav nalašč in take solze so mu tekle."

"In da poveča gornje," je molčal in govoril sam zase Andrej, "je vcepil te misli tudi temu kratkosrajčniku. Zakaj mu ni dal železne pesti in železnega srca? In še to bi se stopilo enemu naših. V pasji uti je rojen, pa nosi v svoji duši božje besede, križali go bodo, kar se jih boje. — Strašna pravica! — Pojdiva spat," je vzdihnil in molče sta povečerjala ovsenjak in mleko. To noč Andrej ni zatisnil očesa in vsak utrip je slišal spodaj pod seboj sredi cunj med vlažnimi, zatohlimi stenami. Skozi špranje pa je šepetal hladni jesenski veter.

(Dalje prihodnjič.)

Razne zanimivosti

Ječa za usmiljenost.

Neka izročenka Marija je bila na Dunaju radi krivega pričevanja obsojena na šest tednov ječe. Njen zaročenec jo je ob priliki nekega spora sunil v Donavo. Marija mu je odpustila in ga je hotela pred sodiščem razbremeniti. Pomagati je hotela tistemu, ki jo je hotel spraviti ob življenje. Kot priča, je izjavila, da je ni namenoma pahnil v vodo. Toda nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito. Dokazalo se je, da je zaročenec Marije zagrešil poskus umora in da je pri polni zavesti hotel spremeniti zločinski namen v bolj nesrečen slučaj. Marija je tedaj lagala in ogoljufala ter bila obtožena zločina krivega pričevanja in — obsojena.

Najvišja hiša na svetu.

Za dosego svetovnih rekordov ne gredo samo sportniki, ampak tudi stavbeniki. V New-Yorku so začeli zidati hišo, ki bo imela šestdeset nadstropij in ki bi bila najvišja. Sedaj pa se oglaša newyorška banka S. W. Straus & Co., ki objavlja, da bo zgradila hišo z 67 nadstropji v višini 808 čevljev. Stroški bodo znašali 14 milijonov dolarjev, letni dohodek pa bi potem prinašal letno četrt milijona čistega dobička. Ta novi nebotičnik bo zavzemal mnogo cest, a v najem vzeta površina zemlje znaša 900,000 kvadratnih metrov. Na vrhu bo kupola iz jekla in stekla ter z ogromnim balkonom.

Kaj pričajo izkopnine.

V provinci Finnmarken na najskrajnejši točki Norveške so našli znamenite stvari iz stare kamenite dobe. Profesor muzeja v Oslu dr. Numedal, ki je vodil izkopavanje, je izjavil, da so se v provinci našla mnoga starinska najdišča in natančno preiskala. Izkopnine obstojajo iz orodij, katere je rabil primitiven človek. Na podlagi teh izkopnin hoče dokazati, da zapadna Evropa ni bila središče stare kulture in da so severni narodi dobili svoje kulturne oblike v starih časih od azijatskih plemen, ki so na svojem potovanju učili tudi te norveške prebivalce.

Humoristični kotiček

Janezkova sestra se je poročila. Janezku so povedali, da bo dobila njegova sestra malega fantka, s katerim se bo lahko igral. Novoporočenca sta radi stanovanjske bede stanovala pri njenih starših. Zgodaj zjutraj po poročni noči se tiho odpro vrata v sobo novoporočencev, notri pokuka kodrasta Janezkova glava, ki vpraša: "Ali že imate fantka?"

•

Štiri fakultete.

A: "V čem so si podobne fakultete na vseučilišču?"

B.: "Vse štiri čistijo: bogoslovna duše, modroslovna možgane, zdravislovna želodec, pravoslovna pa — žepe."

•

Čas je zlato.

Agent: "Kaj pa je to? Prej ste mi rekli, naj pridem pozneje, zdaj me pa ven mečete."

Trgovec: "Prej vas nisem utegnil."

"Moje prisrčne čestitke. Se[...] čul, da se nameravate zopet p[...] ročiti?"

"Kdo vam je pa to natvezi[...] Niti na misel mi ne pride kaj t[...] kega."

"Potem pa še enkrat prisrčn[...] čestitke."

•

"Moj oče je mnogo prispev[...] k prebujejnju človeštva."

"Tako?" Mar je pedagog?"

"Ne, pač pa tovarnar za b[...] dilke."

Vas nadlegujo neredност ledvic?

"Neredności ledvic so me nadlegovale [...] lei me križ, bil se malab, nervosen in [...] pravi Mr. eGo. Leavitt, ublett, Kans. "[...] val sem Nuga-Tone, in sedaj sem trde[n] zdrav. Radevolje priporočam Nuga-To[ne] vsem, ki so oslabelj in izčrpani."

Nuga-Tone se je izkazalo kot [...] zdravilo za vse one, ki so bolni in [...] Ono je pomagalo nervoznim možem [...] nam, ter jim vrnilo moč in miren [...] noči. Nuga-Tone ojača tek do jedi in [...] prebavi. V par dneh odpravi ledvične [...] burne neredности, kakor tudi želodčne [...] in omotico, ter daje moč in krepkost [...] lim ljudem. Nuga-Tone okrepi tudi vse [...] in organe, ter se prodaja v lekarnah z [...] stvom, da zadovolji. (Adv.)

VELIKI BOŽIČNI IZLET

v JUGOSLAVIJO

Praznujte božične praznike v stari domovini in pridružite se temu izletu na lepem ekspresnem parniku

AQUITANIA

Ta izlet je pod vodstvom gosp. S. Vukoviča, iz našega urada v New Yorku, kateri bo za vas opravil vse formalnosti na potu, kakor tudi skrbel za prtljago, železniške vozne listke, itd., ter vas s tem rešil vseh težav na potovanju.

DRUGI BOŽIČNI IZLETI:

Mauretania ....28. novembra
pod vodstvom gosp. Goldsmitha iz našega urada v Pittsburghu

Berengaria ....14. decembra
pod vodstvom gosp. A. Markusa, iz našega urada v New Yorku.

Zavarujte si svojo rezervacijo takoj za dobro posteljo v privatni kabini, kjer je prostora za 2 do 4 osebe.

Vprašajte kateregakoli zastopnika Cunard proge, ali pa pišite naravnost

CUNARD LINE

346 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA